Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ” бр. 58/00, 44/02 и 82/08) и член 25 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ” бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *музичко образование* за VII одделение на основното осумгодишно образование, односно за VIII одделение за деветгодишното основно образование.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, ноември 2008

ЗАБЕЛЕШКА:

Согласно динамиката за воведување на деветгодишното основно воспитание и образование, наставната програма за учениците во VII одделение на осумгодишното основно училиште од учебната 2009/10 година е еквивалентна на наставната програма за VIII одделение на деветгодишното основно училиште.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО VIII ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да усвои нови песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина по слух и по ноти;
- да разликува рамноделни и нерамноделни тактови по слух;
- да развива способност за целосно слушање на музичко дело;
- да ги воочува, препознава и разликува разни видови музички дела;
- да препознава и да именува слушани дела (композитор и наслов);
- да стекнува сознанија за животот и творештвото на одредени композитори;
- да ги продлабочува знаењата за дурските и молските скали;
- да ги проширува знаењата на музичката терминологија и музичката писменост;
- да ги препознава и именува видови пејачки гласови и хорови;
- да ги продлабочува знаењата на елементите и карактеристиките на народното музичко творештво.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ВОКАЛНА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА (8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да го развива опсегот на гласот; - да применува правилна вокална интерпретација; - да се оспособува за групно пеење; - да развива чувство за ритам и да идентификува определен ритам; - да пее песна по ноти со соодветни елементи од музичката писменост.	**- <u>Пеење:</u>** -уметнички, забавни, народни песни со соодветна содржина и тонски обем; **- <u>Пеење по ноти:</u>** - песни со соодветни елементи од музичката писменост.		- Пеење уметнички, забавни, народни песни (5/8 такт), со соодветна содржина и тонски обем според постапката на обработка на песна. ***Напомена:*** *Наставникот треба да внимава опсегот на песните да одговара на гласовните можности на учениците.* - **Пеење по ноти** на песни со соодветни елементи од музичката писменост според постапката на обработка на песна по ноти.

2. МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ - VIII одделение (8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да го разбере проширувањето на опсегот на тоновите; - да ги препознава и применува тонот ми2, фа2, сол2 ;	- Проширување на опсегот на тоновите - Положбата на тонот ми 2, фа2, сол 2 на петолиние (нота)	- Положбата на тонот на петолиние (нота): - ми 2, фа 2, сол 2	-Вежби за запишување, визуелно препознавање на тоновите ми2, фа2, сол2;
- да го сфати начинот на добивање на **G- dur скала**; - да ја препознава и применува G- dur скала;	- **Дурски тонски скали со диез** (повишувалка) G- dur скала;	-G-dur	-откривање на G-dur скала; -вежби во G-dur скала со нејзините елементи (именување на тоновите, воочување на степени и полустепени, одредување и именување на стапалата и др.); - пеење вежби во G-dur скалата;
- да го разбере добивањето на трите вида на **e-moll** скала; - ја препознава и применува e-moll скалата; - да ги препознава и разликува трите видови на e-moll скалата;	**- e-moll скала (трите видови)**	**- e-moll скала** - природен вид - хармонски вид на мол **– ре диез (dis);** - мелодиски вид на мол - до диез (**cis**)	-откривање на **e-moll** скала (природен, хармонски и мелодиски вид); -пеење вежби во **e-moll** скала (природен, хармонски и мелодиски вид); -откриваење на шеснаестини ноти и паузи преку графикони или вежби; -вежби за препознавање на шеснаестина нота и паузи;
- да препознава и применува шеснаестина нота и пауза;	**- шеснаестина нота и пауза**	- шеснаестина нота и пауза;	- ритмички и мелодиски вежби со шеснаестина нота и пауза; - откривање 5/8 такт преку ритмички и

- да го усвои поимот нерамноделен такт; **-** да го открива 5/8 нерамноделен такт.	**- <u>Нерамноделен 5/8 такт</u>**	- 5/8 такт;	мелодиски вежби**;** - воочување на 5/8 такт преку слушање, пеење или играње на примери од музичкиот фолклор

3. СЛУШАЊЕ МУЗИКА (10 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се потикнува да слуша музичко дело; - да препознава и разликува разни видови музички дела (вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од домашни и странски автори); -да се запознае со животот и творештвото на домашни и странски композитори (преку музички дела посочени за слушање); - да ги воочува и именува музичките изразни елементи во слушаните дела (темпо, динамика, карактер, фолклорни елементи).	-Вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од домашни и странски автори;	- Биографија - Творештво - Симфонија - Менует	- Слушање на познати музички дела на композиторите со воочување на: темпо, динамика, фолклорни елементи, карактер на делото и др.; - запознавање со биографијата и творештвото на композиторот преку: слики, текст и др. **Домашни автори:** **- вокално дело:** Ристо Аврамовски „ Елелица, препелица”. Воочување и препознавање на брзозборка- народно творештво во вокално дело. **- Инструментално дело:** Драган Шуплевски „ Македонско капричо”. Воочување фолклорни елементи во инструментална композиција. - **Вокално- инструментално дело:** - Тодор Скаловски: „Шарпланинска приспивна” за глас и пијано. Воочување на карактерот на делото. **Странски автори** **- Вокално дело:** Непознат автор „ Божиќна песна”. Воочување на карактерот, темпото и динамиката.

			- Инструментално дело: - В.А. Моцарт: Симфонија бр. 40 g-moll (менует) Воочување на карактерот на менуетот, тактот, темпото и динамиката. **- Вокално- инструменално дело:** Италијанска канцона „О, соле мио”. Воочување на карактерот на делото, видови гласови и начинот на интерпретација.

4. ВОКАЛНА МУЗИКА - VIII одделение (8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ја усвои поделбата на видови пејачки гласови; - да ги разликува, именува пејачките гласови (детски, женски, машки); - да ги разликува, препознава и именува вокалните ансамбли според видовите пејачки гласови; - да слуша композиции со вокални ансамбли.	**-Видови пејачки гласови**: детски, женски и машки **- Вокални ансамбли** - детски хор - женски хор - машки хор - мешан хор	- **Детски гласови** -I , II и III глас **-Женски гласови** - сопран - мецосопран - алт **- Машки гласови** - тенор - баритон - бас **- Вокални ансамбли** - детски хор - женски хор - машки хор - мешан хор	Запознавање со видовите пејачки гласови преку аудио- визуелна демонстрација на соодветни примери; - слушање на детски, женски и машки гласови (без именување на одделните видови гласови). **- Детски хор:** Ристо Аврамовски: „Елелум, белелум" Стојан Стојков: „Мајска песна" Воочување вокален ансамбл, карактер и изразни елементи. **- Женски хор:** Трајко Прокопиев „Печал". Воочување вокален ансамбл, фолклорни елементи, карактер и изразни елементи. **- Машки хор:** Карл Марија Вебер „Хорот на ловџиите". Воочување вокален ансамбл, карактер и изразни елементи. **- Мешан хор:** Драган Шуплевски „Рум, дум, дум". Воочување вокален ансамбл, фолклорни елементи, карактер и изразни елементи.

5. МУЗИЧКИ ФОРМИ - VIII одделение (2 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да го усвои **поимот музичка реченица** преку споредба со литературниот текст; - да ја доживееI реченица (прашање) и II реченица (одговор); - да го усвои **поимот период** преку воочување на I и II реченица како една целина; - да ги воочи и препознае музичките реченици во периодот.	**-Музичка реченица** **-Период**	**-Музичка реченица** **- Период**	Повторување за мотив и фраза преку песната „Зима". Изразно читање на литературниот текст на песната „Зима" со јасна дикција и динамичко нијансирање. Текст на песната: „Зима зима снегот снежи, студот стега секој бега" (8 такта). ***I активност:*** Слушање и доживување на прва реченица (прашање) и втора реченица (одговор) преку демонстрација на наставникот. - Зима зима снегот снежи (I реченица); - студот стега секој бега (II реченица). ***II активност:*** Препознавање на речениците во песната „Зима". Усвојување на поимот период преку препознавање и доживување на речениците како една целина во периодот. ***III активност:*** Учениците се делат во две групи. Наставникот ја пее песната на неутрален слог. На крајот од првата реченица прва група ученици крева апликации со прашалници, а на крајот од втората реченица втората група крева апликации со точка. Изразно читање на литературниот текст на песната „Играле ергени" со јасна дикција и динамичко нијансирање. Текст на песната: „Играле ергени на нови чардаци, викнале

			девојче оро да им води" (8 такта). ***I активност:*** Доживување на прва реченица (прашање) и втора реченица (одговор) преку демонстрација на наставникот. - Играле ергени на нови чардаци (I реченица); - викнале девојче оро да им води (II реченица); ***II активност:*** Воочување и препознавање на речениците во песната „Играле ергени". Усвојување на поимот период преку воочување и доживување на речениците како една целина во периодот. ***III активност:*** Учениците се делат во две групи. Наставникот ја пее песната на неутрален слог. На крајот од првата реченица прва група ученици крева апликации со прашалници, а на крајот од втората реченица втората група крева апликации со точка.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини по предметот *музичко образование во VIII одделение* на деветгодишното основно образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од други наставните програми. Исто така, се дава можност меѓусебно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности. При планирањето на програмските теми и содржини акцентот е ставен на наставната тема Слушање музика за која е посочен и најголемиот број на наставни часови. Наставникот ги поттикнува

учениците да посетат музички образовни институции, концерти на Македонската филхармонија и др.
При реализирањето на содржините наставникот треба да го поттикнува индивидуалното музичко изразување на секој ученик/ученичка, да стимулира дискусии и размени на мислење, искажувања на сопствени ставови и почитување на ставовите на другите.

- **Годишен фонд на часови**

	ТЕМИ	**Број на часови**
1.	Вокална интерпретација	8 часа
2.	Музичка писменост	8 часа
3.	Слушање музика	10 часа
4.	Вокална музика	8 часа
5.	Музички форми	2 часа
Вкупно:		36 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

- **Наставни средства:**
  - аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеоплеер, компјутер);
  - детски музички инструменти;
  - дидактички средства и материјали;
  - визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
  - Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа. При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секое дете. На крајот на наставната година учениците се оценуваат бројчано.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови се темели на Нормативот за простор, опрема и наставни средства за деветгодишното основно училиште донесен од страна на министерот за образование и наука со решение бр. 07-1830/1 од 28.02.2008 година.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во *VII одделение во* осумгодишното основно образование, односно *VIII одделение* во деветгодишното основно образование може да ја изведува лице кое завршило:

- факултет за музичка уметност – оддел за музичка теорија и педагогија;
- факултет за музичка уметност – други оддели со стекната педагошко-методска доквалификација на ФМУ.

7. КОМИСИЈА ЗА ПОДГОТОВКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

- Анкица Витанова, советник за музичко образование и музичка уметност, БРО - Скопје
- м-р Викторија Коларовска - Гмирја, вонреден професор на Факултетот за музичка уметност - Скопје
- м-р Владимир Лазаревски, Факултет за музичка уметност – Штип
- Вера Ангеловска, наставник – ОУ „Кузман Ј. Питу” – Скопје
- Марина Васиќ-Стефановска, наставник – ОУ„Коле Неделковски” - Скопје

8. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по музичко образование за седмо одделение на основното осумгодишно образование, односно за осмо одделение на основното деветгодишно образование ја донесе

Министер

____

Перо Стојановски

на ден ___________________________